משנה · אחרונים · רש״ש · סדר זרעים

רש״ש על משנה ביכורים

רבי שמואל שטראשון [הרש"ש]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

רש״ש על משנה ביכורים

רבי שמואל שטראשון [הרש"ש]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/רשש-על-משנה-ביכורים/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
משנה א 4
משנה ד 4
משנה ה 4
משנה ו 4
פרק ב 5
משנה א 5
משנה ב 5
משנה ד 5
משנה ה 5
משנה ז 5
משנה ח 6
משנה יא 6
פרק ג 6
משנה ב 6
משנה ג 7
משנה ו 7
משנה י 7
משנה יא 7
משנה יב 7

פרק א

משנה א

ברע"ב ד"ה רבי יהודה כו' ומפרש הר"ש בשם הירושלמי דר"י אתיא כר"א כו' ומכל הלין דר"י ל"פ אלא בדה"ר אבל לא בדה"י ומה יענה לגי' הספרי דסיים הת"ק בדה"י. הכי יאמר דקאי אלפני פניו ולא אשלפניו. אבל לא ראה הירושל' בעצמו קודם לזה דמוקי פלוגתתן בדה"י. באם מכר דרך ליחיד אם מכר לו עד התהום או הדריסה לבד דלרבנן פשיטא להו דמכר עד התהום. ולר"י מספקא ליה ור"ל דפלוגתתן מיירי בכה"ג שמכר דרך ליחיד במקום שיחור נברך תחתיו או שהבריך המוכר אח"כ תחת הדרך. וע"ש ברא"פ דלמסקנא הדר בי' אבל אינו מוכרח עיי"ש. ואף לפירושא מפרש דלמסקנא דה"י היינו שאינו רחב אלא ד"א אבל מכרו לרבים. וטעמו דר"י בזה כמו בדה"ר איברא דק"ל דמשמע דאם יש לו רשות אף שאין הקרקע שלו מביא וא"ק. א"כ בקונה שתי אילנות לקמן מ"ו דלת"ק מביא וא"ק דמפרש הגמרא בב"ב (פ"א) משום דמספקא ליה אי קנה קרקע או לא. ובאילן אחד משמע דאינו מביא כל עיקר וכ"ה להדיא בתוספתא ריש מכילתין משום דודאי ל"ק קרקע. ואמאי הא מ"מ יש לו רשות שישאר שם עד שימות. ובר"ש הקשה כה"ג מהא דעולא שם (כ"ו ב') וע"ש (כ"ז) בתד"ה לא ובדבריהם יתישב קצת. וגם יש לחלק דבר"ה יש לו חלק גמור וכמ"ש התוי"ט בפ"א דערלה מ"ב ד"ה והגזלן:

משנה ד

בתוי"ט ד"ה ואם היתה אמו [עי' בר"ש]. ועי' בב"ב (פ"א) בתד"ה למעוטי שהאריכו בזה:

משנה ה

בתוי"ט ד"ה וטומטום כו'. ומ"ש בתו"ח דנ"מ דא"צ להתנות כו' תמוה דמי גריעי מאשה:

משנה ו

בר"ש אבל מהחג ע"ח מביא וא"ק ומחנוכה ואילך אינו מביא כלל דדרשינן בספרי כו' כצ"ל וכ"ה בהרע"ב. וברש"י פסחים (ל"ו ב') וק"ל מדוע לא חשיב הא דמחנוכה ואילך לעיל במשנה בהנך דאין מביאין כדחשיב קודם עצרת:

פרק ב

משנה א

ברע"ב ד"ה והן נכסי כהן. שיכול למוכרן וליקח בהן עבדים כו' וכ"נ שפירש הר"ש. וזה הוי קולא דתרומה ובכורים ומתניתין לכאורה חומרי חשיב. והנל"פ דהמכוון כאן לענין קדושי אשה וכר"מ דבמע"ש אינה מקודשת (קדושין פ"ב מ"ח) ואולי לזה כיון הרמב"ם בפי' שכתב וענין אמרם הם נ"כ שהוא מקדש אשה בהן. אבל בב"מ (נ"ג) דייק הגמרא מהא דנ"כ דגם כולי תני. ועי' בתור"ע אות י"ב דהתוס' ביבמות הניחו בקושיא דאמאי לא ילפי' בכורים ממע"ש דלא ליהוי נ"כ ונפלאתי שידיו משמשו בהר"ש כאן והרי הוא מתרץ קושיא זאת. והוא משום דכתיב בהם לך יהיה (כצ"ל) דרשינן שלך יהיה לקדש אה"א כדדריש כו' עיין בו. וכן בקדושין (ס"ד נ"ב) דרשינן וזה יהיה לך כו' לך ולכל צרכיך ובסוכה (מ') לכם לכל צרכיכם:

משנה ב

וגידוליהן אסורים כו' אף לזרים. עבתוי"ט ומפרש אף דאסור לזרים כמו תרומה מ"מ גד"ת תרומה אינן אלא לאיסור זרים אבל לשא"ד ה"ה כחולין כגון להתחייב בלקט כו'. משמע הא גדולי מע"ש ובכורים פטורין מלקט כו'. וז"ה תימה דהרי בתוספתא שהביאו התוס' איתא ג"כ מע"ש ובודאי גם בבכורים הדין כן:

משנה ד

ולינה ובפי' הרמב"ם והר"ש ופנית בבקר כו' כל פינות כו'. וקשה מדוע לא נילף מזה גם למעשר. וכן מהקישא דמע"ש לבכורים למ"ד בתר למד אזלינן (זבחים נ') דמע"ש חולין בעלמא הוא (שם):

משנה ה

ת"מ שוה כו' ולתרומה בב"ד כו'. ק"ל דהא שוה לתרומה ג"כ שנוהגת בכל הפירות ושלא בפני הבית דחשיב לעיל במ"ג:

משנה ז

דם מהלכי שתים. עתוי"ט. והגרי"פ הקשה עוד דהלא במהלכי שתים יוכלל גם מין עוף ועל דמו חייבין כרת כמפורש בכתוב. ול"נ דתואר מה"ש אינו נופל על העוף משני פנים. א) כי יש לו הילוך גם בכנפיו באויר. ב') כי גם להילוכו ברגליו על הארץ נעזר באצבעות המפורדות ובלעדן כגון אם תקצצם או תקשרם יחד לא יוכל ללכת. משא"כ באדם אשר גם בלתם ילך בטוב:

משנה ח

בתוי"ט ד"ה כוי כתב הר"ב כו' ולפיכך תמיהני על הרמב"ם שכתב הכוי הוא מין מורכב כו' וכן אמרו כוי בריה כו'. נ"פ דמ"ש מין מורכב כו' אינו ר"ל שהוא בא מן העז ומן הצבי (כמו שהבינו התוי"ט) אלא דר"ל שיש בו ענינים שמתדמה בהן לעז. וענינים שמתדמה בהם לצבי כאלו הוא מורכב משניהם אשר ע"כ לא הכריעו חכמים בו כו' ועי' תוס' חולין (פ') ד"ה ולא הכריעו:

משנה יא

ראוי לשית לב מדוע הקדים לפרש האינו שוה להשוה שלא כסדרן במ"ח ואולי משום דבשוה יש הרבה דברים והתנא כללם בושאר כל דרכיו כו' וכדאמר בירושלמי שנכלל בו הרובע והנרבע ממנו. וכן עוד כיוצא בזה לכן שנהו באחרונה. ובמ"ח לא רצה להפריד בין השוים:

שם הריני נזיר שזה חיה או בהמה. ובפי' הריבמ"צ שזה חיה ובהמה נזיר שא"ז כו' נזיר. ובתוי"ט ומש"ה הוא דתני לה בהך בבא. והוא דוחק דהעקר חסר (ובשנ"א הגיה בכאן ע"ש. וכן בפירש הרמב"ם וריבמ"צ משמע שהיה לפניהם נ"א במשנה) ול"נ דכרוך ותני ור"ל דבכוי בין שאמר ה"נ שזה חיה ובין ה"נ שזה בהמה ה"ה נזיר משא"כ בבהמה וחיה ודאים א"נ בכאו"א אלא בשאמר אחד מהלשונות. והעקר נ"ל דמתניתין בכאן סמכה על הא דתני בספ"ה דנזיר וכאן הוי כמו וכו' ר"ל שזה חיה וכו' או בהמה וכו' הכל כמבואר שם. [וכזה מצינו גם במקרא גבי שירת מרים שאינו כתוב שם רק תחילת לשון השירה שאמר משה והכוונה לכל השירה וכדאיתא במכילתא כשם שאמר משה שירה לאנשים כך אמרה מרים שירה לנשים כו' וכ"כ שם המפרש זי"נ]. ועמש"כ בפ"ב דפאה מ"ז. [וכה"ג כתבו התוספות שבועות (ט' ב') ד"ה כדאמר]. ומש"כ עוד התוי"ט ושוה לחיה ולבהמה נמי מה"ט. תמוה דז"א רק בדברים שהחיה והבהמה שוים בהם. משא"כ שזה חיה אינו נזיר כשאמר על הבהמה. וכן שזה בהמה א"נ כשאמר על החיה:

פרק ג

משנה ב

ולנין ברחובה של עיר. נ"ל דזה ענין בפני עצמו ולא קאי אדלעיל ור"ל דבכ"מ שהיו לנין בהיותם בדרך אינו אלא ברחובה ש"ע וכן ולמשכים כו':

משנה ג

ועטרה של זית. בפירוש הרמב"ם משמע דר"ל מענפי זית ועמש"כ בעירובין (י"ח ב'). ובירושלמי איתא ועטרת זהב של זית:

משנה ו

בתוי"ט ד"ה הגיע לארמי אובד אבי כו' ונלחצתי בכ"ז כו' אחרי שמצאתי הרבה ששונים בלשון מחלוקת ולא באו אלא לפרש כו'. וכ"כ התוס' ביבמות (ר"ד פ"ג) ואנכי מצאתי מפורש כן בגמרא (ב"ק ל"ט ב') ר' יעקב אומר ח"נ כו' מה שמחייב ר"י פירש רבי יעקב ע"ש:

משנה י

בתוי"ט ד"ה ועטה"ב חייב בדמאי. וצ"ע כו' עמש"כ בפסחים (צ"ו) במשנה:

משנה יא

ברע"ב ד"ה ואם אינה באה מה"א כו' וכי היכא דאליביה מעטרין בפירות חו"ל ה"נ התוספת. ובתוי"ט גמגם עליו דמנ"ל הא ע"ש ול"נ דלעולם דייק מדל"ת תוספת מהארץ ועטור מח"ל. ומאי דק"ל א"כ מדוע ל"ת החילוק לענין חוץ מז' המינין. לק"מ דלתוספתא ל"צ דהוא נכלל במאי דתני בה דאינה אלא מב"מ. ולענין עטור מבואר מש"ט. משא"כ לענין ח"ל את"ל דאסור בתוספת ה"ל למתני:

משנה יב

ורי"א א"נ אותן אלא לחבר בטובה כו'. פי' הרע"ב ותוי"ט דחוק. ול"נ דר"י לא קאי כלל את"ק. והגי' הנכונה ר"י בלא ו' וכ"ה בגי' המשנה דבירוש' ובריבמ"צ. ור"י תרתי קאמר חדא דא"נ אלא לחבר (וכבר איפלגו ביה בשלהי חלה) והב' דיש לבעלים טה"נ בהן לתתן לכל כהן שירצו כתרומה. וחכמים פליגי עליו בתרוויהון נגד מה שאמר בטובה אמרו דנותנים לאנשי משמר דוקא. ונגד מה שאמר לחבר אמרו והם מחלקים ביניהם כחבר כפ"ה. דיחדיו יחלקו. ונ"ל עוד דבפלוגתא דהכא באם יש לבעלים טה"נ או לא פליגי נמי ר"ש וחכמים בשלהי שקלים לפי' הרמב"ם שם (והרע"ב והתוי"ט ל"ד שם במחכ"ת) ות"ק דהתם ר"י דהכא. ור"ש דהתם חכמים דהכא. ובזה א"ש מה שפסק הרמב"ם שם כר"ש דסתמא דדוכתא עדיף כמ"ש הר"ן בספ"ב דמגילה. והוא מגמרא דסנהדרין (ל"ד ב') ותמיה אנכי על נו"כ שלא העירו לזה מדוע פסק כיחידאה. שוב ראיתי בירושלמי שם שפסקו הלכה כר"ש. אולם יל"פ דקאי שם על ר"ש דברייתא גבי גר בזה"ז ע"ש: